

פרשת אחרי - ראשון

מז' (א) וידבר יהוה אל־משה

אחרי מות שני בני אהרן
בכרבתם לפני־יהוה וימתו:

רש"י וידבר ה' אל משה אחרי מות שני בני אהרן וגו': מה תלמוד לומר? היה רבי אלעזר בן עזריה מושלו משלו לחולה שכנס אצלו ופא. אמר לו: אל תאכל צונן ואל תשכב בטחב. בא אחר ואמר לו: אל תאכל צונן ואל תשכב בטחב. שלא תמות כדרך שמת פלוני. זה זרזו יותר מן הראשון, ל כך נאמר: "אחרי מות שני בני אהרן".

(ב) ויאמר יהוה אל־משה
דבר אל־אהרן אחיך ואל־
יבא בכל־עת אל־הקדש
מבית לפרכת אל־פני
הכפרת אשר על־הארץ
ולא ימות כי בעזו ארצה
על־הכפרת:

רש"י ויאמר ה' אל־משה דבר אל־אהרן אחיך ואל־יבא: שלא ימות כדרך שמתו בניו. ולא ימות: שאם בא, הוא מת. כי בעזו ארצה: כי תמיד אני נראה שם עם עמוד ענני, ולפי שגלוי שכינתי שם, יזהר שלא ירגיל לבא, וזה פשוטו; ומדרשו: לא יבא כ־אם בעזו הקטרת ביום הכפורים; ויאמר ה' אל־משה דבר אל־אהרן אחיך ואל־יבא: שלא ימות כדרך שמתו בניו. ולא ימות: שאם בא, הוא מת. כי בעזו ארצה: כי תמיד אני נראה שם עם עמוד ענני, ולפי שגלוי שכינתי שם, יזהר שלא ירגיל לבא, וזה פשוטו; ומדרשו: לא יבא כ־אם בעזו הקטרת ביום הכפורים:

(ג) בזאת יבא אהרן אל־
הקדש בפר בן־בקר
לחטאת ואיל לעלה:

רש"י בזאת: גימטריא שלו ארבע מאות ועשר, רמז לבית ראשון. בזאת יבא אהרן וגו': ואף זו, לא בכל עת, כי אם ביום־הכפורים, כמו שפירש בסוף הפרשה: "בחדש השביעי בעשור לחדש".

(ד) כתנת־בד קדש ילבש
ומכנסי־בד יהיו עליו
בשרו ובאבנט בד יחגור
ובמזנפת בד יענף בגדי־
קדש הם ורחץ במים את־
בשרו ולבשם:

רש"י כתנת־בד וגו': מגיד שאינו משמש לפניו בשמנה בגדים. שהוא משמש בהם בחוץ, שיש בהם זהב, לפי שאין קטגור נעשה סגור, אלא בארבעה, ככהן הדיוט, וכלן של בוץ. קדש ילבש: (ס"ח) שיהיו משל הקדש. יענף: כתרגומו: יחת ברישיה, יניח בראשו, כמו (בראשית, לט, טז): "ותנח בגדו", ואתחתה. ורחץ במים: אותו היום טעון טבילה בכל חליפותיו, וחמש פעמים היה מחליף, מעבודת פנים לעבודת חוץ, ומחוץ לפניו, ומשנה מבגדי זהב לבגדי לבן ומבגדי לבן לבגדי זהב, ובכל חליפה טעון טבילה ושני קדושי ידים ורגלים מן הכיור:

(ה) ומאת עדת בני ישראל
יקח שני־שעירי עזים
לחטאת ואיל אחד לעלה:

(ו) והקריב אהרן את־הפר
החטאת אשר־לו וכפר
בעדו ובעד ביתו:

רש"י את־פר החטאת אשר־לו: האמור למעלה. ולקדך כאן, שמשלו הוא בא ולא משל צבור. וכפר בעדו ובעד ביתו: (וימא לו, ח"ט) מתודה עליו עונותיו ועונות ביתו:

(ז) ולקח את־שני השעירים
והעמיד אתם לפני יהוה
פתח אהל מועד:

(ח) ונתן אהרן על־שני
השעירים גרלות גורל אחד
ליהוה וגורל אחד לעזאזל:

רש"י ונתן אהרן על־שני השעירים גרלות: מעמיד אחד לימין ואחד לשמאל, ונותן שתי ידיו בקלפי, ונוטל גורל במיין וחברו בשמאל, ונותן עליה את שכתוב בו "לשם", הוא לשם, ואת שכתוב בו "לעזאזל", משתלח לעזאזל. עזאזל: (וימא סו, ח"ט) הוא הר עז וקשה, צוק גבה, שנאמר: "ארץ גזרה", חתוכה:

(ט) והקריב אהרן את־
השעיר אשר עלה עליו
הגורל ליהוה ועשהו
חטאת:

רש"י ועשהו חטאת: כשמניח הגורל עליו, קורא לו שם, ואומר: "לה' חטאת"; ועשהו חטאת: כשמניח הגורל עליו, קורא לו שם, ואומר: "לה' חטאת".

(י) והשעיר אשר עלה עליו
הגורל לעזאזל יעמד־
חי לפני יהוה לכפר
עליו לשלח אותו לעזאזל
המדברה:

רש"י יעמד־חי: כמו "עמד חי", על־ידי אחרים; ותרגומו: 'יתקם בד חי'. מה תלמוד לומר? לפי שנאמר: "לשלח אתו לעזאזל", ואינו יודע שלוחו, אם למיתה, אם לחיים, ל כך נאמר: יעמד־חי - עצמדתו חי עד שישתלח; מכאן, ששליחותו למיתה. לכפר עליו: שיתודה עליו, כדכתיב: "והתודה עליו וגו'".

(יא) והקריב אהרן את־הפר
החטאת אשר־לו וכפר
בעדו ובעד ביתו ושחט
את־פר החטאת אשר־לו:

רש"י וכפר בעדו וגו': (ס"ח) ודוי שני עליו ועל אחיו הכהנים, שהם כלם קרובים ביתו, שנאמר: "בית אהרן ברכו את־ה' וגו'". מכאן, שהכהנים מתקפרים בו, (ס"ח) וכל כפרתו אינה אלא על טמאת מקדש וקדושי, כמו שנאמר: "וכפר על־הקדש מטמאת וגו'".

(יב) ולקח מל־המזבח
גחלי־אש מעל המזבח
מלפני יהוה ומלא חפניו
קמרת סמים דקה והביא
מבית לפרכת:

רש"י מעל המזבח: החיצון. מלפני ה': מצד שלפני הפתח, והוא צד מערבי. דקה: מה תלמוד לומר "דקה", והלא כל הקטרת דקה היא, שנאמר (שמות, ל, ט): "וישחקת ממנה דק?!" אלא, שתהא דקה מן הדקה, שבערב יום־הכפורים היה מחזירה למכתשת:

(יג) ונתן את־הקמרת על־
האש לפני יהוה וכסה ענן
הקמרת את־הכפרת אשר
על־העדות ולא ימות:

רש"י על־האש: שבתוך המכתה. ולא ימות: הא אם לא עשאה כתקנה, חייב מיתה:

(יד) ולקח מדם הפר והזה
באצבעו על־פני הכפרת
קדמה ולפני הכפרת יזה
שבע־פעמים מן־הדם
באצבעו:

רש"י והזה באצבעו: הזהא אחת במשמע. ולפני הכפרת יזה שבע: הר אחת למעלה ושבע למטה:

(טו) ושחט את־שעיר
החטאת אשר לעם והביא
את־דמו אל־מבית לפרכת
ועשה את־דמו כאשר
עשה לדם הפר והזה אותו
על־הכפרת ולפני הכפרת:

רש"י אשר לעם: מה שהפר מכפר על הכהנים, מכפר השעיר על ישראל, והוא השעיר שעלה עליו הגורל לשם. כאשר עשה לדם הפר: אחת למעלה ושבע למטה:

(טז) וכפר על־הקדש מטמאת
בני ישראל ומפשעיהם
לב־חטאתם ובן יעשה
לאהל מועד השכן אתם
בתוך טמאתם:

רש"י מטמאת בני ישראל: (ס"ח) על הנכנסין למקדש בטמאה, ולא נודע להם בסוף, שנאמר: "לב־חטאתם", וחטאת היא שוגג. ומפשעיהם: אף הנכנסין מזיד בטמאה, וכן יעשה לאהל מועד: כשם שהזה משניהם בפנים אחת למעלה ושבע למטה, כך מזה על הפרכת מבחוץ משניהם אחת למעלה ושבע למטה. השכן אתם בתוך טמאתם: אף־על־פי שהם טמאים, שכינה ביניהם:

(יז) וכל־אדם לא־יהיה
באהל מועד בבאו לכפר
בקדש עד־צאתו וכפר
בעדו ובעד ביתו ובעד כל־
קהל ישראל:

(יח) ויצא אל־המזבח אשר
לפני־יהוה וכפר עליו ולקח
מדם הפר ומדם השעיר
ונתן על־קרנות המזבח
סביב:

רש"י אל־המזבח אשר לפני־ה': זה מזבח הזהב, שהוא לפני הבהיר, ומה תלמוד לומר "ויצא"? לפי שהזה ההזאות על הפרכת ועמד מן המזבח ולפנים והזה; ובמתנות המזבח הזקיקו לצאת מן המזבח ולחוץ, ויתחיל מקרן מזרחית צפונית, וכפר עליו: ומה היא כפרתו? "ולקח מדם הפר ומדם השעיר" - מערבין זה לתוך זה:

(יט) והזה עליו מן־הדם
באצבעו שבע פעמים
וטהרו וקדשו מטמאת בני
ישראל:

רש"י והזה עליו מן־הדם: אחר שתן מתנות באצבעו על קרנותיו, מזה שבע הזאות על גגו (ס"ח). וטהרו: ממה שעבר. וקדשו: לעמיד לבא:

(כ) וכלה מכפר את־הקדש
ואת־אהל מועד ואת־
המזבח והקריב את־
השעיר החי:

רש"י וסמך אהרן את־שתי ידיו על ראש השעיר החי והתודה עליו את־כל עונת בני ישראל ואת־כל פשעיהם לב־חטאתם ונתן אתם על־ראש השעיר ושלח ביד־איש עתי המדברה:

רש"י איש עתי: המוכן ל כך מיים אתמול:

(כא) ונשא השעיר עליו את־
כל־עונותם אל־ארץ גזרה
ושלח את־השעיר במדבר:

(כב) ובא אהרן אל־אהל
מועד ופשט את־בגדי
הבד אשר לבש בבאו אל־
הקדש והניחם שם:

רש"י ובא אהרן אל־אהל מועד: אמרו רבותינו, שאין זה מקומו של מקרא זה, ונתנו טעם לזכריהם במסכת יומא, ואמרו: כל הפרשה כלה נאמרה על הסדר, חוץ מביאה־זו, שהיא אחר עשית עולתו ועולת העם והקטרת אמורי־פר ושעיר שנעשים בחוץ בבגדי זהב, וטובל, ומקדש, ופושטן ולובש בגדי לבן. ובא אל־אהל מועד: להוציא את הכף ואת המחתה, שהקטיר בה הקטרת לפני ולפנים. ופשט את־בגדי הבד: אחר שהוציאם, ולובש בגדי זהב לתמיד של בין הערבים; וזהו סדר העבודות: תמיד של שחר בבגדי זהב, ועבודת פרו ושעיר הפנימיים וקטרת של מחתה בבגדי לבן, ואילו ואל העם ומקצת המוסקין בבגדי זהב, והוצאת כף המחתה בבגדי לבן, ושעיר המוסקין ותמיד של בין הערבים וקטרת ההיכל שעל מזבח הפנימי בבגדי זהב; וסדר המקראות, לפי סדר העבודות כך הוא: "וישלח את־השעיר במדבר", "ורחץ את־בשרו במים וגו'", "ויצא ויעשה את־עלתו וגו'", "וזאת חלב החטאת וגו'" וכל הפרשה עד "ואחרי־כן יבוא אל־המזבח", ואחרי־כן: "ויבא אהרן". והניחם שם: מלמד שטענין גזירה ולא ישתמש באותן ארבעה בגדים ליום כפורים אחר:

(כג) ורחץ את־בשרו במים
במקום קדוש ולבש את־
בגדיו ויצא ועשה את־
עלתו ואת־עלת העם וכפר
בעדו ובעד העם:

רש"י ורחץ את־בשרו וגו': למעלה למדנו מ'ורחץ את־בשרו ולבשם', שפשהא משנה מבגדי זהב לבגדי לבן, טעון טבילה, [ושבאתה טבילה פשט בגדי זהב שעבר בהן עבודת תמיד של שחר ולבש בגדי לבן לעבודת היום]; וכאן למדנו, שפשהא משנה מבגדי לבן לבגדי זהב, טעון טבילה. במקום קדוש: (ס"ח, וימא, טז) המקדש בקדשת עזרה, והיא הקדשה בגג בית הפרה, וכן ארבע טבילות הבאות חובה ליום, אבל הראשונה והזה שמונה בגדים שהיה עובר בהן כל ימות השנה. ויצא: מן ההיכל אל החצר שמזבח העולה שם; ויעשה את־עלתו: איל לעולה האמור למעלה: "בזאת יבא אהרן וגו'". ואת־עלת העם: "ואיל אחד לעלה" האמור למעלה "ומאת עדת בני ישראל וגו'".

א ומליל יי, עם משה,

במר דמיתו, תרין בני
אהרן בקרוביהון
איפשתא נכריתא קדם
יי, ומיתו.

ב ואמר יי למשה,
מליל עם אהרן אחיך,
ולא יהי עליל בכל עדן
לקדשא, מגזי לפרכתא
לקדם כפרתא דעל
ארנא, ולא ימות, ארי
בעננא, אנא מתגלי על
בית כפורי.

ג ברא יהי עליל אהרן,
לקדשא: בתור בר
תורי לחטאת, ודבר
לעלתא.

ד כתונא דבוצא
דקדשא ילבש,
ומכנסין דבוצ יהון
על בסריה, והמינא
דבוצא יסר, ומצנפתא
דבוצא יחית ברישיה;
לבושי קדשא אנון,
ויסחי במיא ית בסריה
וילבשגון.

ה וימן, כנשתא דבני
ישראל, יסב תרין
צפירי עזי, לחטאת;
ודבר חר, לעלתא.

ו ויקריב אהרן ית
תורא דחטאת, דיליה;
ויכפר עלוהי, ועל
אנש ביתיה.

ז ויכפר בעדו ובעד
ביתו:

ח וימין אהרן על תרין
צפירין, עדבין עדבא
חד לשמא די, ועדבא
חד לעזאזל.

ט ויקריב אהרן ית
צפירא, דסליק עלוהי
עדבא לשמא די;
ויצדיניה, חטאת.

י ויכפר, דסליק
עלוהי עדבא לעזאזל,
יתקם בד חי קדם
יי, לכפרא עלוהי
לשלתא יתיה לעזאזל,
למדברא.

יא ויכריב אהרן ית
תורא דחטאת, דיליה,
ויכפר עלוהי, ועל
אנש ביתיה; ויכוס ית
תורא דחטאת, דיליה.

יב ויסב מלי מחתיתא
גמרין דאישא מעלוי
מדבחא, מן קדם יי,
ומלי חפנוהי, קטרת
בסמין דקיקין, ויעל,
מגזי לפרכתא.

יג וימין ית קטרת
בסמא על אישתא,
קדם יי; ויחפי ענן
קטרתא, ית כפרתא
דעל סהדותא ולא
ימות.

יד ויסב מדמא דתורא,
וידי באצבעיה על אפי
כפרתא קדומא; וקדם
כפרתא, ידי שבע זמנין
מז דמא באצבעיה.

יז ויכפר על קדשא,
מסואבת בני ישראל,
וממדיהון, לכל
חטאיהון; וכין יעביד,
למשכן זמנא, דשרי
עמהון, בגו סואבתהון.

יח ויפוק, למדבחא
קדם יי ויכפר עלוהי;
ויכסב מדמא דתורא,
ומדמא דצפירא, וימין
על קרנת מדבחא,
סחור סחור.

יט ויגדי עלוהי מן דמא
באצבעיה, שבע זמנין;
וידכניה ויקדשניה,
מסואבת בני ישראל.

כ וישיצי מלכפרא על
קדשא, ועל משכן
זמנא ועל מדבחא;
ויקריב, ית צפירא
חיא.

כא ויסמוך אהרן
ית תרמין ידוהי, על
ריש צפירא חיא,
ויודי עלוהי ית כל
עונת בני ישראל,
ות כל מרדיהון לכל
חטאיהון; וימין יתהון
על ריש צפירא, וישלח
ביד גבר דמין למקד
למדברא.

כב וישול צפירא עלוהי
ית כל עויתיהון, לארע
דלא יבא, וישלח ית
צפירא, במדברא.

כג וייעול אהרן,
למשכן זמנא, וישלח
ית לבושי בוצא, דלבש
במיצליה לקדשא;
ויצנענון, תמן.

כד ויסחי ית בסריה
במיא באמר קדיש,
וילבש ית לבושיה;
ויפוק, ויעביד ית
עלתיה וית עלת עמא,
ויכפר עלוהי, ועל
עמא.

כה ויחץ את־בשרו וגו':
למעלה למדנו מ'ורחץ את־
בשרו ולבשם', שפשהא משנה
מבגדי זהב לבגדי לבן, טעון
טבילה, [ושבאתה טבילה פשט
בגדי לבן לעבודת היום];
וכאן למדנו, שפשהא משנה
מבגדי לבן לבגדי זהב, טעון
טבילה. במקום קדוש: (ס"ח, וימא,
טז) המקדש בקדשת עזרה,
והיא הקדשה בגג בית הפרה,
וכן ארבע טבילות הבאות
חובה ליום, אבל הראשונה והזה
שמונה בגדים שהיה עובר בהן כל
ימות השנה. ויצא: מן
ההיכל אל החצר שמזבח העולה
שם; ויעשה את־עלתו: איל
לעולה האמור למעלה: "בזאת
יבא אהרן וגו'". ואת־עלת
העם: "ואיל אחד לעלה" האמור
למעלה "ומאת עדת בני
ישראל וגו'".

כז ויחץ את־בשרו וגו':
למעלה למדנו מ'ורחץ את־
בשרו ולבשם', שפשהא משנה
מבגדי זהב לבגדי לבן, טעון
טבילה, [ושבאתה טבילה פשט
בגדי לבן לעבודת היום];
וכאן למדנו, שפשהא משנה
מבגדי לבן לבגדי זהב, טעון
טבילה. במקום קדוש: (ס"ח, וימא,
טז) המקדש בקדשת עזרה,
והיא הקדשה בגג בית הפרה,
וכן ארבע טבילות הבאות
חובה ליום, אבל הראשונה והזה
שמונה בגדים שהיה עובר בהן כל
ימות השנה. ויצא: מן
ההיכל אל החצר שמזבח העולה
שם; ויעשה את־עלתו: איל
לעולה האמור למעלה: "בזאת
יבא אהרן וגו'". ואת־עלת
העם: "ואיל אחד לעלה" האמור
למעלה "ומאת עדת בני
ישראל וגו'".

כח ויחץ את־בשרו וגו':
למעלה למדנו מ'ורחץ את־
בשרו ולבשם', שפשהא משנה
מבגדי זהב לבגדי לבן, טעון
טבילה, [ושבאתה טבילה פשט
בגדי לבן לעבודת היום];
וכאן למדנו, שפשהא משנה
מבגדי לבן לבגדי זהב, טעון
טבילה. במקום קדוש: (ס"ח, וימא,
טז) המקדש בקדשת עזרה,
והיא הקדשה בגג בית הפרה,
וכן ארבע טבילות הבאות
חובה ליום, אבל הראשונה והזה
שמונה בגדים שהיה עובר בהן כל
ימות השנה. ויצא: מן
ההיכל אל החצר שמזבח העולה
שם; ויעשה את־עלתו: איל
לעולה האמור למעלה: "בזאת
יבא אהרן וגו'". ואת־עלת
העם: "ואיל אחד לעלה" האמור
למעלה "ומאת עדת בני
ישראל וגו'".

כט ויחץ את־בשרו וגו':
למעלה למדנו מ'ורחץ את־
בשרו ולבשם', שפשהא משנה
מבגדי זהב לבגדי לבן, טעון
טבילה, [ושבאתה טבילה פשט
בגדי לבן לעבודת היום];
וכאן למדנו, שפשהא משנה
מבגדי לבן לבגדי זהב, טעון
טבילה. במקום קדוש: (ס"ח, וימא,
טז) המקדש בקדשת עזרה,
והיא הקדשה בגג בית הפרה,
וכן ארבע טבילות הבאות
חובה ליום, אבל הראשונה והזה
שמונה בגדים שהיה עובר בהן כל
ימות השנה. ויצא: מן
ההיכל אל החצר שמזבח העולה
שם; ויעשה את־עלתו: איל
לעולה האמור למעלה: "בזאת
יבא אהרן וגו'". ואת־עלת
העם: "ואיל אחד לעלה" האמור
למעלה "ומאת עדת בני
ישראל וגו'".

ל

מ

נ

ס

ע

פ

צ

ק

ר

ש

ת

י

כ

כא

כב

כג

כד

כה

כו